

Nr 70.

Av herr **Björnsson m. fl.**, om pension åt *Carin Hildegard Thulin*.

Den 11 september 1941 avled byråchefen i kungl. kontrollstyrelsen J. E. O. J:son Thulin, efterlämnande i sitt andra gifte änka såsom ensam pensionsberättigad. Sedan hon under innevarande år ingått nytt äktenskap, har hon därmed författningsenligt frånträtt sin änkepension. Hans hustru i det tidigare äktenskapet, Carin Hildegard Thulin, född Hulting, åtnjöt efter äktenskapets upplösning underhållsbidrag av sin frånskilde make, av vilken hon var helt beroende för sin försörjning. Genom att underhållet efter Thulins frånfälle bortfallit, befinner sig fru Thulin numera i bekymmersam ekonomisk belägenhet.

I gällande allmänna familjepensionsreglemente är visserligen rätten för frånskild make att åtnjuta familjepension efter andra makens död i princip erkänd, men bestämmelserna härom ha erhållit sådan form, att familjepension författningsenligt icke kan utgå till frånskild make i ett fall som det nu förevarande. I 2 § 3 mom. stadgas nämligen, att då befattningshavare i dom å äktenskapsskillnad förpliktas att till sin make utgiva underhållsbidrag eller i skillnadsmålet visats föreligga avtal om sådant underhållsbidrag, domstolen äger, om makarna levit tillsammans under minst fem år och befattningshavarens make vid sammanlevnadens hävande uppnått en ålder av minst 30 år samt det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finnes skäligt, förordna, att maken skall vara berättigad till familjepension. Beträffande storleken av frånskild makes andel framgår av 9 § 3 mom. att hälften-delning av familjepensionen mellan frånskild make och efterlevande make skall äga rum.

Genom att rätten för frånskild make att bli delaktig av familjepension skall fastställas redan i samband med domen i skilsmässomålet, kunna de ovan återgivna bestämmelserna icke vinna tillämpning i fall, då sådan dom avkunnats före gällande familjepensionsbestämmelsers ikraftträdande den 1 juli 1937, även om tidpunkten för befattningshavarens frånfälle inträffat senare. Oaktat att sistberörda tidpunkt i övriga hänseenden är grundläggande för familjepensionsrätten, är detta, i avsaknad av övergångsbestämmelse härom, sålunda icke fallet i fråga om möjligheten för frånskild make, för vilken skilsmässodomen inträffat före den 1 juli 1937, att komma i åtnjutande av den av statsmakterna införda familjepensionsrätten för sådan make. Denna åtskillnad synes icke ha närmare uppmärksamrats i för-

arbetena till familjepensionsreglementet och skulle i varje fall icke ha behövt inträda, därest statsmakterna hade valt det andra av de i förarbetena behandlade alternativen till lösande av frågan om frånskild makes familjepensionsrätt, enligt vilket alternativ nämnda fråga skulle avgöras, icke i förväg i samband med domstolens beslut i själva skillnadsmålet, utan först vid befattningshavarens död efter en behovsprövning av vederbörande administrativa myndighet. De nuvarande bestämmelserna äro ägnade att under en övergångstid medföra viss ojämnhet, som i särskilda fall kan verka i hög grad obilligt. Då statsmakterna i princip erkänt det rättmätiga i att frånskild make innefattas i rätten till familjepension, synes rimligt att sådan förmån även i nu åsyftade fall tillerkännes den frånskilda maken genom särskilt beslut av riksdagen.

Vid sitt frånfälle hade byråchefen Thulin varit anställd i statens tjänst i 30 år, därav i nära 23 år såsom byråchef. Med sin frånskilda maka var han förenad i äktenskap från och med den 19 juni 1911 till och med den 25 november 1935, eller i mera än 24 år, under det att det senare äktenskapet begynte år 1936 och upplöstes genom Thulins frånfälle den 11 september 1941, vadan det alltså ägde bestånd i allenast cirka 5 år. Då Thulins änka ingick nytt äktenskap den 15 september 1943, har statsverket icke haft att bestrida kostnader för familjepension mer än under två år. Det sammanlagda beloppet av de av Thulin i livstiden erlagda avgifterna för familjepensioneringen måste sålunda i detta läge högst avsevärt överstiga statsverkets kostnader för familjepension till hans efterlevande.

Då fru Thulin, som är född den 31 juli 1883, vid äktenskapets avslutande uppnått en ålder av 52 år och dessutom hade vacklande hälsa, har hon där- efter icke kunnat förskaffa sig stadigvarande arbete för sin försörjning. Sedan underhållet upphört att utgå, har fru Thulin berett sig nödtorftig försörjning genom tillfälligt kontorsarbete, dock utan möjlighet att kunna erlagga skatter till stat och kommun. Då fru Thulin, som numera fyllt 60 år, med hänsyn till sin nedsatta arbetsförmåga icke kan beräknas under någon längre tid framåt kunna försörja sig genom eget förvärvsarbete — om sådant överhuvud skulle tänkas stå till buds —, skulle hon komma att stå helt utan möjlighet att försörja sig, då besparingar saknas. Att den frånskilda maken efter den i det offentliga livet så verksamme byråchefen Thulin, som dock med avsevärda belopp erlagt vederbörliga avgifter till den statliga familjepensioneringen, skulle efter ett 24-årigt äktenskap med denne icke kunna göras delaktig av sagda pensionering utan nu nödgas motse sin ålderdom utan existensmedel, finna vi alltför obilligt.

Med åberopande av det anförda få vi härmed hemställa,

att riksdagen måtte tillerkänna fru Carin Hildegard Thulin, Stockholm, så länge hon icke trätt i nytt gifte, årlig pension med

belopp, motsvarande vad hon skulle kunna bliva tillerkänd såsom pensionsberättigad frånskild maka enligt gällande allmänna familjepensionsreglemente.

Stockholm den 15 januari 1944.

Edv. Björnsson.

A. J. Bårg.

John Björck.